

Günün Piyasa Haritası

Küresel piyasalarda yeni günün ana fiyatlama eksenini, ABD ile İran arasındaki diplomatik sürecin fiilen tıkanması ve Tahran'ın Hürmüz Boğazı'nda daha saldırgan bir pozisyona geçebileceği yönündeki mesajlar üzerinden şekilleniyor. İranlı üst düzey bir yetkili, kalıcı anlaşmaya yönelik görüşmelerin sonuç vermemesi halinde ülkenin savunmacı tutumdan tamamen saldırgan bir askeri pozisyona geçeceğini ve ABD'nin deniz ablukasını kırmak için askeri adım atabileceğini belirtti. Haziran ayında imzalanan ve taraflara nihai anlaşma için süre tanıyan geçici çerçevenin sonuç üretmemesi, son haftalarda zaman zaman güçlenen diplomatik çözüm beklentisini önemli ölçüde zayıflatıyor. ABD'nin ateşkes düzenlemesini uzatmaya yanaşmaması da tarafların birbirlerine taviz vermekten giderek uzaklaştığını gösteriyor. Bu tablo yalnızca söylem düzeyinde kalmıyor. İran'ın BAE'ye ait bir petrol tankerini Hürmüz'de alıkoyduğuna ilişkin haberler, Tahran'ın boğaz üzerindeki kontrol iddiasını fiziksel müdahalelerle desteklemeye devam ettiğine işaret ediyor. Piyasalar açısından kritik değişim burada: Hürmüz artık diplomatik anlaşmanın çözmesi gereken bir başlık olmanın ötesinde, tarafların karşılıklı baskı uyguladığı aktif bir çatışma alanına dönüşüyor. Böyle bir ortamda anlaşmaya dönüş ihtimali tamamen ortadan kalkmış değil, ancak olası uzlaşmanın önündeki maliyet giderek yükseliyor ve boğazdaki enerji akışının kısa sürede savaş öncesi normale dönme ihtimali azalıyor.

Gerilim aynı zamanda Hürmüz'ün dışına taşarak Kızıldeniz ve Bab el-Mendeb hattını da yeniden piyasanın odağına getiriyor. Husilerin Suudi Arabistan'a ait bir çıkarma gemisi ve ona eşlik eden unsurlara yönelik saldırı düzenlediğini açıklaması, İran-ABD çatışmasının bölgesel deniz taşımacılığı üzerindeki riskinin tek bir boğazla sınırlı olmadığını gösteriyor. Bu gelişme özellikle önemli; çünkü Hürmüz'deki geçişlerin zaten ciddi biçimde yavaşladığı bir dönemde Kızıldeniz güzergahının da daha riskli hale gelmesi, Körfez üreticilerinin alternatif ihracat kanallarının güvenilirliğini sorguluyor. Dolayısıyla enerji piyasasının karşı karşıya olduğu risk artık yalnızca İran'ın Hürmüz'ü ne ölçüde kapatabileceği değil, bölgedeki birden fazla stratejik deniz yolunun aynı anda baskı altında kalması ihtimali.

Petrol piyasası bu tırmanmayı doğrudan fiyatlıyor. ABD ile İran arasında kalıcı anlaşma ihtimalinin zayıflaması ve Tahran'ın saldırgan askeri pozisyona geçebileceği yönündeki mesajlarının ardından Brent 91,14 dolara, WTI ise 85,04 dolara kadar yükseldi ve her iki gösterge de temmuz sonundan bu yana en yüksek seviyelere ulaştı. Hürmüz trafiğinin keskin biçimde yavaşlamasına Kızıldeniz'deki yeni saldırıların eklenmesi, piyasanın jeopolitik riski yeniden yalnızca siyasi bir olasılık değil, fiziksel arz kaybı ihtimali üzerinden fiyatlamasına neden oluyor. Bu nedenle kısa vadeli petrol görünümünde belirleyici değişken artık diplomatik açıklamaların tonu değil; İran'ın saldırganlık tehdidinin fiili eyleme dönüşüp dönüşmeyeceği ve Hürmüz ile Bab el-Mendeb'de ticari trafiğin daha da daralıp daralmayacağı olacak.

Otuz yıllık ABD tahvilinde 2007'den beri görülmeyen faiz

ABD uzun vadeli tahvillerindeki satış dalgası 30 yıllık getiriye haftayı %5,26 ile kapattırarak Haziran 2007'den bu yana en yüksek seviyeye taşıdı; yatırımcılar yaklaşık 67 milyar dolarlık uzun vadeli kağıdı almak için yirmi yılın zirvesinde bir getiri talep etti. Arkasında üç ayrı baskı var: Kongre Bütçe Ofisi yıllık açık tahminini Şubat'a göre 200 milyar dolar artırarak 2,1 trilyon dolara çekti; veri merkezi yatırımlarını fonlayan teknoloji şirketleri kimi zaman ABD hazinesinden daha iyi kredi notlarıyla dev tahvil ihraçlarına çıkarak aynı sermaye havuzunda Hazine'yle yarışıyor; ve Fed Başkanı Kevin Warsh'ın klasik ileriye dönük yönlendirmeye mesafeli duruşu belirsizlik primini büyütüyor. BofA'dan Mark Cabana'nın ifadesiyle, yönlendirme eksikliğinin kelimenin tam anlamıyla ödenen bir bedeli var. Konut kredisinden taşıt finansmanına kadar tüm borçlanma maliyetlerinin bu eğriye bağlı olduğu düşünülürse, uzun ucun bu hızla dikleşmesi büyüme tarafında da bir fren anlamına geliyor.

Petrolde arz primi kalıcılaşıyor, rota arayışı başladı

Hürmüz trafiğinin fiilen durması, üreticileri boğazı baypas edecek çıkış yolları aramaya itti. Aramco alternatif bir petrol güzergahı üzerinde çalıştığını bildirirken, Ortadoğu'da 46 yıldır atıl duran bir boru hattının yeniden devreye alınması için takvim belirlendi. Kpler verilerine göre boğazdan sinyali açık halde geçen tanker sayısı bir hafta önceki 31'den 15 Ağustos'ta beşe indi, 16 Ağustos'ta ise sıfırlandı. Rota arayışı kısa vadede fiziki akışı rahatlatmaktan çok, krizin birkaç haftalık bir gerilim değil yapısal bir lojistik sorun olarak fiyatlandığını gösteriyor. Trump'ın Amerikalıları uzun süre yüksek akaryakıt fiyatlarına hazırlıklı olmaya çağırması da aynı okumayı destekliyor. Enerji maliyetinin bu seviyede sabitlenmesi, merkez bankalarının önümüzdeki çeyrekte manşet enflasyonla ilgili hesaplarını yeniden yapmasını gerektirecek.

Haftanın sınavı: perakende bilançoları ve Fed tutanakları

Bu hafta Wall Street'in gündemini Walmart, Home Depot, Target ve Lowe's bilançoları ile Fed'in son toplantısına ait tutanaklar belirleyecek. Zamanlama tesadüf değil: borçlanma maliyetlerinin yirmi yılın zirvesine çıktığı ve akaryakıt fiyatlarının yükseldiği bir dönemde bu dört şirketin ciro ve marj rakamları, ABD tüketicisinin hâlâ ayakta olup olmadığına dair en doğrudan kanıt olacak. Tutanaklar ise Warsh yönetimindeki Fed'in yönlendirmeden uzaklaşan iletişim tarzının kurul içinde ne kadar paylaşıldığını gösterecek; tahvil piyasasının talep ettiği belirsizlik primi büyük ölçüde bu sorunun cevabına bağlı.

Çin'de yavaşlama her cepheye yayıldı

Temmuz verileri Çin ekonomisinin tek bir sektörde değil, geniş bir alanda ivme kaybettiğini gösterdi. Perakende satışlar yıllık %1,5 beklentiye karşılık yalnızca %0,6 arttı, sanayi üretimi %4,8 beklentinin altında %4,5'te kaldı, kentsel sabit sermaye yatırımları yedi aylık dönemde %6,7 daraldı ve işsizlik %5,0'ten %5,2'ye çıktı. Tsinghua Üniversitesi'nden Li Daokui yatırımdaki geri çekilmeyi emsalsiz olarak tanımlayıp planlanan 12 trilyon yuanlık yeni borçlanmanın iki katına çıkarılması gerektiğini savunuyor. Küresel emtia talebinin en büyük tek kaynağının bu şekilde yavaşlaması, petroldeki yükselişin talep tarafından desteklenmediğini teyit ediyor; sanayi metallerinde ve ihracatçı ülke borsalarında bu ayrışmanın izlenmesi gerekecek.

Bütçe açığı Temmuz'da faiz yüküyle büyüdü

Merkezi yönetim bütçesi Temmuz'da 378,1 milyar TL açık verdi; harcamalar yıllık %59,8 artışla 1,79 trilyon TL'ye çıkarken gelirler %28,8 artışla 1,41 trilyon TL'de kaldı. Farkı yaratan kalem net biçimde faiz: tek başına Temmuz'da faiz ödemeleri %142,8 sıçrayarak 326,8 milyar TL'ye ulaştı, yedi aylık faiz gideri 1,79 trilyon TL oldu. Yılın ilk yedi ayındaki kümülatif açık 1,32 trilyon TL'yi aştı. Hazine dün iki tahvilde 101,7 milyar TL borçlandı; bu ölçekte bir iç borçlanma programının sürmesi, faiz indirim sürecinden beklenen bütçe rahatlamasının gecikmeli geleceğine işaret ediyor.

Kurda sakin seyir, tüketici güveninde karışık sinyal

Dolar/TL 47,90, euro/TL 55,48 seviyesinde yatay denebilecek bir seyir izliyor; küresel tarafta dolar talebini artıran gelişmelere rağmen kurdaki oynaklığın düşük kalması dikkat çekici. Bloomberg HT tüketici güven ön endeksi Ağustos'ta %1 artışla 79'a çıktı, ancak bileşenler ters yönde: tüketim eğilimi %11,66 sıçrayarak 79,92'ye yükselirken beklenti bileşeni %2,56 gerileyip 78,15'e indi. Yani hanehalkı dayanıklı tüketim ve büyük alımlar konusunda cesaretlenirken geleceğe dair karamsarlığını koruyor; bu ayrışma çoğu zaman fiyat artışı beklentisiyle öne çekilen alımların işareti olur ve enflasyon patikası açısından takip edilmeye değer. Ağustos'ta PPK toplantısı bulunmuyor, piyasanın gözü Eylül'deki faiz kararında.

Şirket cephesinden kısa notlar

BİM ilk altı ayda 14,9 milyar TL kâr açıklayarak kârını ikiye katladı. SASA 7,2 milyar TL'lik sermaye artırımını kararı aldı. Şok Marketler ise ikinci çeyreği 564 milyon TL net zararla kapattı; perakende içinde belirgin bir performans ayrışması var. Halka arz tarafında Teknika Plast'ın talep toplama sürecinde talep altı katı aştı.

Özetle

Günün merkezinde ABD-İran müzakerelerinin sonuç üretmeden tıkanması ve Hürmüz'ün fiili bir çatışma alanına dönüşmesi var; Brent 91 doların üzerine çıkarken Kızıldeniz'deki saldırılar riskin tek bir boğazla sınırlı olmadığını gösteriyor. Tanker trafiğinin sınırlanması ve üreticilerin alternatif güzergah arayışı, krizin geçici bir gerilimden yapısal bir arz-lojistik sorununa dönüştüğünü teyit ediyor.

Fiyatlamanın ikinci ayağı ABD tahvil tarafında: 30 yıllık getiri %5,26 ile 2007'den beri en yüksek seviyeye çıktı; arkasında büyüyen bütçe açığı, teknoloji sektörünün dev tahvil ihraçları ve Fed'in yönlendirmeden uzaklaşan iletişimi duruyor. Çin'in her cepheye yayılan yavaşlaması ise petroldeki yükselişin talep değil arz kaynaklı olduğunu netleştiriyor.

Türkiye tarafında bütçe Temmuz'da faiz yüküyle 378,1 milyar TL açık verirken kur sakin seyrini koruyor; tüketici güveninde tüketim eğilimi ile beklenti bileşeni ters yönde ayrışıyor. Haftanın geri kalanında ABD perakende bilançoları ile Fed tutanakları, tüketicinin ve para politikasının bu ortamda ne kadar dayanıklı olduğunu gösterecek iki temel başlık olacak.

Emre Özdemir**Trive Yatırım Araştırma Uzmanı**

RİSK UYARISI:

Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Raporda yer alan her türlü bilgi, değerlendirme, yorum ve istatistiki şekil ve değerler hazırlandığı tarih itibariyle mevcut piyasa koşulları ve güvenilirliğine inanılan kaynaklardan elde edilerek derlenmiştir. Trive Yatırım Menkul Değerler A.Ş. tarafından, karşılığında herhangi bir maddi menfaat temin edilmeksizin, genel anlamda bilgi vermek amacıyla hazırlanmış olup, hiçbir şekilde yönlendirici nitelikte olmayan bilgiler yatırımcılar tarafından danışmanlık faaliyeti olarak kabul edilmemeli ve yatırım kararlarına esas olarak alınmamalıdır. Yatırım danışmanlığı hizmeti, yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. İnternet sitemizdeki her türlü tablo ve grafikler güvenilir olduğuna inanılan kaynaklardan yararlanılarak hazırlanmıştır. Sitemizde bulunan iç ve dış piyasalara ait tablo, grafik ve analizlerin doğrulukları tarafımızca garanti edilmemekte ve bilgiler belli bir gelirin sağlanmasına yönelik olarak verilmemektedir.